

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Arařtırmalar
Year: 5 - Number: 18, p. 267-278, Winter 2021

Üniversite Öğrencilerinde Yaratıcı Kişilik Özellikleri ile İdeal ve Gerçek Benlik Kavramları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* *Investigation of the Relationship Between Creative Personality Features and the Ideal and Real Self Conceptions in University Students*

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.1013389>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
22.10.2021

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
28.11.2021

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
31.12.2021

Asya Studies

Dr. Öğr. Üyesi Kahraman Güler
İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-
Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü,
kahramanguler@aydin.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-0049-0658>

Çağla Çakır

İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-
Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü,
caгла.cakir@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0001-8737-9380>

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu çalışma İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 01.04.202 tarih ve 2021/4 sayılı kararı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir

Öz

Bu araştırmanın amacı; üniversite öğrencilerinde ideal ve gerçek benlik kavramları ile yaratıcı kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaca ek olarak araştırmada sosyodemografik değişkenlerin etkisi de araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında üniversitede öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul Aydın Üniversitesi, Gelişim Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi'nde öğrenim gören 372 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışma betimsel bir araştırma niteliği taşımaktadır. Araştırmanın örneklemine seçkisiz örnekleme (random) yöntemiyle ulaşılmıştır. Araştırmanın verileri "Yaratıcı Kişilik Özellikleri" ölçeği ile "İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı" ölçeği ile toplanmıştır. Veriler SPSS 25.00 programına aktarıldıktan sonra analizler yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre; yaratıcı kişilik ve gerçek benlik arasında orta seviyede ve pozitif ilişki tespit edilmiştir. İdeal benliği en çok açıklayan değişken amaç yönelimlilik iken gerçek benliği en çok açıklayan değişken kendine güven olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen verilere göre yaş ve ideal benlik değişkenleri arasında negatif ve orta seviyede bir ilişki bulunmaktadır. Bireylerin yaşları arttıkça kendilerini olduğu gibi algılamaları artmakta ve ideal benlik algılarında düşüş görülmektedir. İdeal ve gerçek benlik arasındaki farkın az olması güdüleyici olabileceği gibi farkın çok olması bireylerin benlik saygısında azalmaya neden olabileceği bu doğrultuda da yaratıcılık düzeylerinde düşüş görülebileceği tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen veriler literatürdeki diğer çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Benlik, İdeal Benlik, Gerçek Benlik, Yaratıcılık, Yaratıcı Kişilik

Abstract

The purpose of this research; The aim of this study is to examine the relationship between ideal and real self-concepts and creative personality traits in university students in terms of some variables. In addition to this purpose, the effect of sociodemographic variables was also investigated in the study. The universe of the research consists of students studying at the university in the 2020-2021 academic year. The sample of the research consists of 372 students studying at Istanbul Aydın University, Gelişim University and Uludağ University in the 2020-2021 academic year. This study is a descriptive research. The sample of the study was reached by the random sampling method. The data of the study were collected with the "Creative Personality Traits" scale and the "Ideal and Real Self Concept" scale. Analyzes were made after the data were transferred to the SPSS 25.00 program. According to the research findings; A moderate and positive relationship was found between creative personality and real self. While the variable that explains the ideal self the most is goal orientation, the variable that explains the real self the most is self-confidence. According to the data obtained in this study, there is a negative and moderate relationship between age and ideal self variables. As the age of individuals increases, their perception of themselves as they are increases and their ideal self-perception decreases. It has been determined that the difference between the ideal and the real self can be motivating, while a large difference may cause a decrease in the self-esteem of the individuals, and in this direction, a decrease in the creativity levels can be observed. The data obtained in this study show parallelism with the results of other studies in the literature.

Keywords: Self, Ideal Self, Real Self, Creativity, Creative Personality

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Güler, K. ve Çakır, Ç. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Yaratıcı Kişilik Özellikleri ile İdeal ve Gerçek Benlik Kavramları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(18), 267-278.

GİRİŞ

Literatür araştırması yapıldığında yaratıcılık kavramını tek bir tanımı olmadığı görülmüştür. Her disiplin yaratıcılık kavramını kendi alanına bağlı olarak farklı bir yönüyle almıştır. Yaratıcılık modelleri; 4P modeli, 4C modeli, Parnes modeli, keşif modeli, sezgisel model, çift yönlü yaratıcılık modeli, çağrışımsal model, bellekte düşünce arama modeli ve bilişsel uyarılma modelidir. 4P modeli; kişi (person), çevre (press), ürün (product) ve süreç (process) başlıklarını kapsamaktadır (Wallas, 1926). Yaratıcılık birey, çevre, ürün ve süreç bağlamında değerlendirilmektedir. Bu model Graham Wallas'ın (1926) hazırlık, kulukça, aydınlanma ve gerçekleşme veya doğrulama süreçlerini içeren 4 evre kuramına dayanmaktadır (Sadler-Smith, 2015). 4C modelinde yaratıcılık 4 kategoride değerlendirilmektedir. Bunlar; mini-c, küçük-c, büyük-C ve pro-C'dir. Mini-c, öğrenmenin temelinde bulunan yaratıcılık; küçük-c, günlük hayattaki yaratıcılıklar; büyük-C, seçkin yaratıcılık ve pro-C, profesyonel yaratıcılık olarak tanımlanmaktadır (Kaufman vd., 2009). Parnes modeli, yaratıcılık sürecini karışıklık bulma, gerçeği bulma, problemi bulma, fikir bulma, çözüm bulma, kabul edileni bulma olmak üzere altı adımda tanımlanmaktadır (Akt: Atakan, 2019).

Keşif modeli; Smith ve arkadaşları (1995) tarafından oluşturulmuş ürün ve keşif aşamalarından oluşan bir yaratıcılık modelidir. Ürün aşaması; zihinsel geri alım, düşüncelerin bir araya gelmesi, mental sentez, mental dönüşüm, analogik dönüşüm ve kategorik azaltma süreçlerinden oluşmaktadır. Keşif aşaması ise; niteliklerin incelemesi, içeriksel yorum, fonksiyonel yorumlama, içeriksel sentez, hipotez kontrolü ve sınırlılıkların saptanması süreçlerinden oluşmaktadır (Akt: Yamak, 2020). Sezgisel model; O'Neill ve Shallcross (1994) tarafından oluşturulmuş beş basamaklı bir modelledir. Basamaklar sırasıyla; bireyin fikir bulduğu aşama, birey fikrin kabulünü sezgisel yöntemler ve duyularıyla gerçekleştirdiği aşama, fikrin geliştirildiği aşama, soyut fikirlerin zihinsel şemalarda basit olarak şekillendiği aşamadır (Akt: Atakan, 2014).

Çift yönlü yaratıcılık modeli, esneklik ve derin düşünme süreçlerinden oluşmaktadır. Pozitif duygu durumundaki bireyler esneklik gösterirken, negatif duygu durumu da bireylerde tek bir noktaya odaklanmayla kararlılık sağlamaktadır (Nijstad, De Dreu ve Rietzsche 2010). Çağrışımsal model, Mednick (1962) tarafından oluşturulmuş yaratıcı süreçlerin birleştirici teorisine dayanan bir modeldir. Mednick teorisini şans faktörü, benzerlik ve aracı faktörleriyle açıklamaktadır (Akt: Kanlı, 2014). Bellekte düşünce arama modeli, düşünce akışına odaklanan yaratıcılık modelidir (Paulus ve Brown, 2007). Bireyler düşüncelerini kategorize ederek oluşturmaktadır. Fikir alışverişi yapmak bireylerin yaratıcı süreçlerini hızlandırmaktadır (Nijstad ve Stroebe, 2006). Bu modele göre bireylerin performansları aldıkları uyarıcılar kadar yükselmektedir (Coşkun, 2005).

Psikanalitik kuram yaratıcılığı savunma mekanizmaları ile ilişkilendirmektedir. Freud, toplum tarafından kabul görmeyecek hazzın yüceltme savunma mekanizması ile yaratıcı bir eserin arkasına gizlendiğini belirtmektedir. Savunma mekanizması farklı da olsa yaratıcılığın psikolojik sorunlar ile ilişkili olduğunu savunmaktadır (Toprakçı, 2001). Hümanist yaklaşım insanın doğuştan yaratıcı becerilere sahip olduğunu savunmaktadır (Parsıl, 2012). Birey yaratıcı özellikleriyle bilinçli olarak problem çözme davranışı göstermektedir (Craft, 2001). Gestalt kuramına göre düşünce ve davranışlar birbirleriyle ilişki hâlinindedir ve bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Gestalt kuramcıları yaratıcılığı bir problem çözme becerisi olarak ele almakta ve yaratıcılık kavramı yerine "üretken düşünce" ve "sorun çözme" kavramlarını kullanmaktadır (Çelebi, 2015).

Bilişsel kuram bireyleri anlamlandırma ve verileri işleme yeteneği nedeniyle bireyleri aktif bir varlık olarak ele almaktadır. Birey yaratıcı düşünce sürecinde eş ve zıt düşünceleri eş zamanlı olarak düşünmektedir. Birey elde etmiş olduğu verileri düzenleyerek problem çözme davranışını gerçekleştirir ve yaratıcı eser oluşturur (Parsıl, 2012). Gelişimsel yaklaşım, yaratıcılığa dair yaptığı çalışmalarda ailenin yaratıcılık üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Yaratıcılığın ortaya çıkmasında bağlam-mekân ilişkisinin, kalımsal özelliklerin ve deneyimlerin önemini vurgulamaktadır (Kaufman ve Sternberg, 2010). Sistemler yaklaşımına göre bireyin yaratıcı özellikleri araştırılırken dönemselsel baskın bir metafora yönelmemek, gelişimsel bir sürece dair araştırma yapmak gerekmektedir. Sistemler yaklaşımı da gelişimsel yaklaşım gibi bireyin sadece kalımsal özelliklerinin değil çevresi ile olan ilişkisinin de önemli olduğunu vurgulamaktadır (Csikszentmihalyi, 2014).

Yaratıcılık kavramı psikolojik yaklaşımlar ve modellere göre farklı tanımlanmış olmasına rağmen araştırmacılar yaratıcı kişilerde ortak kişilik özellikleri olduğunu belirtmiştir. Bu özellikler; risk alma, olumlu benlik algısı, sürekli merak duygusu içinde olma, duygularını ifade edebilme, yeniliklere açıklık, kuvvetli hayal gücü, bağımsız, sezgileri kuvvetli, enerjik, esneklik ve zorlukları sevmedir (Akt;

Ercivan Zencirci, 2008). Yaş, zekâ, cinsiyet, kişilik, çevre, eğitim, aile gibi birçok etmenin de yaratıcılıkta oynadığı rollere dair çalışmalar yapılmıştır.

Sternber ve Lubart (1999), yapmış oldukları çalışmada zekânın yaratıcılığın ortaya çıkmasında çok önemli bir faktör olduğunu savunurken (Dere, 2014) Barron (1961), yapmış olduğu araştırmasında yaratıcı bireylerin yüksek zekâyâ sahip olmaları gerekliliğinin olmadığı ortaya koymuştur (Özerbaş, 2011). Yaratıcılık ve yaş değişkenlerine dair yapılan çalışmalar incelendiğinde kesin bir sonuç elde edilmediği görülmektedir. Yaş ilerledikçe bireylerin yaratıcı kişilik özelliklerinin artması beklenirken toplumsal normların dayatılmasıyla bireyler belli kalıplara sokularak yaratıcılıkları engellenmektedir (Kenç, 2001). Bu sebeple yaş ve yaratıcılık değişkenleri arasında doğrusal ilişki beklenilmemelidir (Kazu ve Kenç, 2002).

Yaratıcı düşünce ve cinsiyet değişkenlerine dair yapılan çalışmalarda toplumsal cinsiyet rollerinin dayatılması bireylerinin yaratıcılıklarını olumsuz anlamda etkilediği tespit edilmiştir. Bu nedenle yaratıcılık ve cinsiyet değişkenlerinin arasındaki ilişki toplumlara göre farklılık göstermektedir (Sungur, 1997). Torrance yapmış olduğu çalışmalarda yaratıcı düşünce ve çevre değişkenleri arasındaki ilişkinin kültürel normlara göre farklılık gösterdiğini savunmaktadır (Akçum, 2005).

Aile ve yaratıcı düşünce arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda bireylerin kendini ifade edebildiği, saygılı, hoşgörülü, demokratik aile ortamında olmasının yaratıcılığı olumlu olarak etkilediği ortaya konulmuştur (Çeliköz, 2017). Yaratıcılık aynı zamanda problem çözme becerisi olarak da tanımlanmaktadır. Analitik düşünme ve hataları fark etmeye dayalı eğitim programları bireylerin yaratıcı süreçlerini olumlu etkilediği gibi aşırı yapılandırılmış, katı ve kalabalık eğitim ortamlarında bireyin yaratıcılığı olumsuz etkilenebilmektedir (Sternberg, 2003).

Benlik, bireyin kendini nasıl algıladığı, nasıl değerlendirdiği ve kendisi hakkında ne düşündüğü sorularına cevaptır (Dunn vd., 2012). Benlik kavramı bireyin önem verdiği bireylerden aldığı tepkiler ile şekillenmektedir (Trawick ve Swith, 2013; Akt; Barışık, 2019). Benlik bireylerin davranışlarına yön verir (Cevher ve Buluş, 2007). Bireyin dış dünyadan aldığı verilere göre dış dünya algılamaları olduğu gibi kendi hakkında aldığı veriler ile kendi hakkında da algılamaları olmaktadır. Bu nedenle araştırmacılar birden çok benlik türünden bahsetmektedir. Bunlar; sosyal benlik, bilişsel benlik, aktif benlik, psikolojik benlik, reflektif benlik, akademik benlik, ideal ve gerçek benlik, geçmiş ve gelecek benlik, bedensel benlik gibi kavramlardır (Akt; Plucker ve Stocking, 2003).

Araştırma değişkenlerinden olan gerçek benlik; bireyin yeteneklerini, fiziksel ve bilişsel özelliklerini nasıl değerlendirdiği, kendisi hakkında neye inandığıdır (Pajares ve Schunk, 2002). İdeal benlik; bireyin sahip olmak istediği özellikleri kapsamakta, olmak istediği ben anlamına gelmektedir (Zizek, 2015). Bireylerin benlik gelişimi çevresel faktörler ile değişebilmekte ve gelişebilmektedir. Bireylerin olumlu davranışların bulunduğu aile ve iş ortamında bulunması, bireylerin hedeflerine ulaşabilmesinin ve çevreden aldığı olumlu tepkilerin bireylerin kendilerini algılayışlarına olumlu etkileri bulunmaktadır (Çuhadaroğlu, 1986). Bireyin kendine bakışı aynı zamanda çevreye olan bakışını da etkilemektedir (Rotter, 1982). Benlik algısının gelişiminde aileden sonra en önemli faktör okuldur. Bireylerin sosyal çevreyi temsil eden öğretmen ve sınıf arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler kurabilmesi benlik algısını olumlu olarak etkilemektedir (Uyanık Balat, 2003).

1. YÖNTEM

1.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma betimsel bir araştırma niteliği taşımaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin ideal ve gerçek benlik kavramları ile yaratıcı kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını ve aralarındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladığı için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel taramalar iki veya daha çok değişken arasında birlikte veya değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeye çalışır. İlişkisel tarama modeli, birden fazla değişken arasındaki etkileşimlerin belirlenmesinde kullanılır (Karasar, 2012).

1.2. Evren ve Örneklem

Evren, araştırma sonuçlarının genelleneceği büyük gruptur (Büyüköztürk vd. 2017). Araştırmanın evrenini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında üniversitede öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini bu evrenden seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Seçkisiz örnekleme yönteminin temel özelliği, örneklemin evreni temsil etme gücünün yüksek olmasıdır.

Araştırmanın örneklemini, 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul Aydın Üniversitesi, Gelişim Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesinde öğrenim gören 372 öğrenci oluşturmaktadır.

1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında üç adet veri toplama aracından istifade edilmiştir. Birinci ölçme aracı; araştırmacı tarafından geliştirilmiş “Kişisel Bilgi Formu”dur. İkinci ölçme aracı olarak Şahin ve Danışman’ın (2017) geliştirdiği “Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği” kullanılmıştır. Üçüncü ölçme aracı ise; Waugh’un (2001) orijinal olarak geliştirdiği ve Kapıkıran’ın Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışmasını yaptığı “İdeal ve Gerçek Benlik Kavramları Ölçeği”dir.

1.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, araştırmacı tarafından katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, sosyoekonomik durumu gibi demografik özelliklerini belirlemek üzere oluşturulmuştur.

1.3.2. Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği

Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği, Şahin (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek; 17 madde ve amaç yönelimlilik, risk alma, kendine güven ve içsel motivasyon olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Yaratıcı kişilik özellikleri ölçeğinin iç tutarlılık katsayıları .60– .67 aralığında rapor edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizine dayalı uyum değerleri ise $\chi^2/Sd= 2.332$, RMSEA= .04, SRMR= .04, GFI= .97, CFI= .95 olarak bildirilmiştir.

1.3.3. İdeal ve Gerçek Benlik Kavramları Ölçeği

İdeal ve Gerçek Benlik Kavramları Ölçeği, Waugh (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik çalışması Necla Acun Kapıkıran (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 90 maddeden oluşturulmuştur. Maddelerden 45 tanesi ideal benlik ve 45 tanesi gerçek benliği ölçmek üzere hazırlanmış ve akademik, sosyal ve benlik sunumu olmak üzere üç alt boyuttan oluşturulmuştur. Ölçme araçları, 4'lü likert türü olup; 0: Hiç; 1: Bazen; 2: Sık sık; 3: Her zaman olarak belirlenmiştir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlikleri .85 ve .83 olarak hesaplanmıştır.

1.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler 2021 yılında toplanmıştır. Veri toplama araçları olan “Kişisel Bilgi Formu”, “Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği” ve “İdeal ve Gerçek Benlik Kavramları Ölçeği” 372 yetişkine pandemi koşulları nedeniyle çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Kullanılan ölçeklerin sadece yüksek lisans araştırmasında kullanılacağı katılımcılara açıklanmıştır. Katılımcıların ölçekleri doğru ve samimi olarak cevaplamaları için kimlik bilgilerinin alınmadığı ve doğru verilen cevapların araştırmanın güvenilirliği ve geçerliğini açısından önemli olduğu açıklanmıştır.

1.5. Verilerin Analizi

Veriler SPSS 25.00 programına aktarıldıktan sonra analizler yapılmıştır. Analizin ilk aşaması olan normallik testi uygulanmış ve değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, ilgili değerlerin -2 ile +2 arasında olduğu görülmektedir. George ve Mallery’ye (2010) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 aralığında olması normal dağılım için yeterli olduğu ifade edilmiştir. Normal dağılıma karar verdikten sonra parametrik analizler kullanılmaya karar verilmiştir. Normallik analizden hemen sonra araştırmadaki demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Pearson Korelasyon Analizi ile İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği, Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği değişkenleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği, Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmek için bağımsız örneklem için T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA) uygulanmıştır. Bağımsız değişken veya değişkenlerin bağımlı değişkeni yordamasını analiz etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmış ve yöntem olarak Stepwise yöntemi tercih edilmiştir.

2. BULGULAR

Tablo 1: İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği, Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeğine İlişkin Betimleyici İstatistikler

	n	Min	Maks	$\bar{X}$	Ss.
İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği					
İdeal Benlik	372	2	135	95.42	36.35
Gerçek Benlik	372	58	134	99.23	17.92
Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği					
Amaç Yönelimlilik	372	8	25	16.92	3.89
İçsel Motivasyon	372	14	25	22.43	2.34
Kendine Güven	372	3	15	10.35	3.21
Risk Alma	372	8	20	16.83	2.81

Bulguları incelediğimizde, İdeal Benlik alt boyut ortalaması ($\bar{X}=95.42$, $SS=36.35$), Gerçek Benlik alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=99.23$, $SS=17.92$), Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ortalaması ($\bar{X}=66.53$, $SS=6.65$), Amaç Yönelimlilik alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=16.92$, $SS=3.89$), İçsel Motivasyon alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=22.43$, $SS=2.34$), Kendine Güven alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=10.35$, $SS=3.21$), Risk Alma alt ölçek ortalaması ($\bar{X}=16.83$, $SS=2.81$) olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Yaş ile İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği, Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

	Yaş
İdeal Benlik	-.315**
Gerçek Benlik	.126*
Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	.195**
Amaç Yönelimlilik	.214**
İçsel Motivasyon	0.050
Kendine Güven	.224**
Risk Alma	-.133*

**p<0.01, *p<0.05 Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Yaş ile İdeal Benlik ($r=-.315$, $p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve negatif ilişki, Yaş ile Gerçek Benlik ($r=.126$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Yaş ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ($r=.195$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Yaş ile Amaç Yönelimlilik ($r=.214$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Yaş ile Kendine Güven ($r=.224$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Yaş ile Risk Alma ($r=-.133$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki vardır.

Tablo 3: İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

	1	2	3	4	5	6	7
1-İdeal Benlik	1						
2-Gerçek Benlik	-.239**	1					
3-Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	-.294**	.478**	1				
4-Amaç Yönelimlilik	-.332**	.252**	.662**	1			
5-İçsel Motivasyon	-0.069	.175**	.490**	0.087	1		
6-Kendine Güven	-0.066	.578**	.592**	.218**	0.088	1	
7-Risk Alma	-.104*	-0.023	.343**	-.109*	.106*	-.108*	1

**p<0.01, *p<0.05 Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

İdeal Benlik ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ($r=-.239$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki, İdeal Benlik ile Amaç Yönelimlilik ($r=-.332$, $p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve negatif ilişki, İdeal Benlik ile Risk Alma ($r=-.104$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki vardır.

Gerçek Benlik ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ($r=.478$, $p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki, Gerçek Benlik ile Amaç Yönelimlilik ($r=.252$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Gerçek Benlik ile İçsel Motivasyon ($r=.175$, $p<0.01$) puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif ilişki, Gerçek Benlik ile Kendine Güven ($r=.578$, $p<0.01$) puanları arasında orta seviyede ve pozitif ilişki vardır.

Tablo 4: Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin Gerçek Benliği Yordamasına İlişkin Bulgular

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
(Sabit)	36.15	7.76		4.66	0.000*
Kendine Güven	3.03	0.24	0.54	12.75	0.000*
İçsel Motivasyon	0.99	0.32	0.13	3.10	0.002*
Amaç Yönelimlilik	0.57	0.20	0.12	2.88	0.004*
<i>R</i> =.61 <i>R</i> ² =.36					
<i>F</i> =71.12 <i>p</i> =0.000					

*p<0.05 Kullanılan test: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Regresyon modeli kurulurken tercih edilen yöntem olarak Stepwise seçilmiştir. Bu yöntem ile en uygun regresyon modeli kurulması amaçlanmıştır. Stepwise yöntemimde regresyona modelinde yordayıcılığı olmayan alt ölçekler elenmiştir ve en uygun regresyon modeli elde edilmiştir. Bulguları kontrol ettiğimizde, kendine güven, içsel motivasyon, amaç yönelimlilik bağımsız değişkenlerinin gerçek benlik bağımlı değişkenini yordadığı görülmektedir ($R^2=.36$, $p<0.05$). Modelde olan bağımsız değişkenler duygusal gerçek benlik değişkenindeki toplam varyansın %36'sını açıklamaktadır. Betaya göre görece etki sırası kendine güven ($\beta=.54$), içsel motivasyon ($\beta=.13$), amaç yönelimlilik ($\beta=.12$) şeklindedir. Kendine güven, içsel motivasyon, amaç yönelimlilik alt ölçeklerinin etkisinin pozitif olduğu gözlemlenmiştir. Gerçek benliği en çok açıklayan değişkenin kendine güven olduğu bulunmuştur.

Tablo 5: Yaratıcı Kişilik Özelliklerinin İdeal Benliği Yordamasına İlişkin Bulgular

	<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
(Sabit)	181.37	13.93		13.02	0.000*
Amaç Yönelimlilik	-3.25	0.46	-0.35	-7.12	0.000*
Risk Alma	-1.84	0.63	-0.14	-2.91	0.004*
<i>R</i> =.36 <i>R</i> ² =.13					
<i>F</i> =27.68 <i>p</i> =0.000					

*p<0.05 Kullanılan test: Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Regresyon modeli kurulurken tercih edilen yöntem olarak Stepwise seçilmiştir. Bu yöntem ile en uygun regresyon modeli kurulması amaçlanmıştır. Stepwise yöntemimde regresyona modelinde yordayıcılığı olmayan alt ölçekler elenmiştir ve en uygun regresyon modeli elde edilmiştir. Bulguları kontrol ettiğimizde, amaç yönelimlilik, risk alma bağımsız değişkenlerinin ideal benlik bağımlı değişkenini yordadığı görülmektedir ($R^2=.13$, $p<0.05$). Modelde olan bağımsız değişkenler ideal benlik bağımlı değişkenindeki toplam varyansın %13'ünü açıklamaktadır. Betaya göre görece etki sırası amaç yönelimlilik ($\beta=-.35$), risk alma ($\beta=-.14$) şeklindedir. Amaç yönelimlilik, risk alma alt ölçeklerinin etkisinin negatif olduğu gözlemlenmiştir. İdeal benliği en çok açıklayan değişkenin amaç yönelimlilik olduğu bulunmuştur.

Tablo 6: Cinsiyet Değişkenine Göre İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
İdeal Benlik	Kadın	193	96.86	38.18	0.79	370	0.428
	Erkek	179	93.87	34.31			
Gerçek Benlik	Kadın	193	100.55	18.98	1.48	370	0.140
	Erkek	179	97.81	16.63			
Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	Kadın	193	66,47	6,73	-0,20	370	0,843
	Erkek	179	66,60	6,59			
Amaç Yönelimlilik	Kadın	193	17.04	3.77	0.61	370	0.540
	Erkek	179	16.79	4.03			
İçsel Motivasyon	Kadın	193	22,48	2,31	0,44	370	0,658
	Erkek	179	22,37	2,37			
Kendine Güven	Kadın	193	10.53	3.30	1.17	370	0.245
	Erkek	179	10.15	3.11			
Risk Alma	Kadın	193	16.41	2.78	-3.06	370	0.002*
	Erkek	179	17.29	2.76			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Bulguları incelediğimizde, İdeal Benlik, Gerçek Benlik, Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği, Amaç Yönelimlilik, İçsel Motivasyon, Kendine Güven alt boyutu cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Risk Alma Alt Boyutundan ($t(370) = -3.06$, $p < 0.05$) aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Ortalamalar karşılaştırıldığında erkeklerin, kadınların göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Tablo 7: Okul Öncesi Eğitim Değişkenine Göre İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
İdeal Benlik	Evet	175	93.43	35.28	-0.99	370	0.322
	Hayır	197	97.18	37.28			
Gerçek Benlik	Evet	175	99.93	16.09	0.71	370	0.480
	Hayır	197	98.61	19.42			
Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	Evet	175	67.30	6.58	2.12	370	0.035*
	Hayır	197	65.85	6.66			
Amaç Yönelimlilik	Evet	175	17.46	3.59	2.54	370	0.011*
	Hayır	197	16.44	4.09			
İçsel Motivasyon	Evet	175	22.41	2.30	-0.14	370	0.885
	Hayır	197	22.45	2.38			
Kendine Güven	Evet	175	10.77	2.84	2.39	370	0.018*
	Hayır	197	9.97	3.47			
Risk Alma	Evet	175	16.66	2.81	-1.11	370	0.270
	Hayır	197	16.98	2.80			

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Bulguları incelediğimizde, İdeal Benlik, Gerçek Benlik, İçsel Motivasyon, Risk Alma alt boyutu okul öncesi eğitim değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeğinden ($t(370) = 2.12$, $p < 0.05$), Amaç Yönelimlilik Alt Boyutundan ($t(370) = 2.54$, $p < 0.05$) Kendine Güven Alt Boyutundan ($t(370) = 2.39$, $p < 0.05$) aldıkları

puanlar okul öncesi eğitim değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Ortalamalar karşılaştırıldığında evet diyenlerin, hayır diyenlere göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Tablo 8: Gelir Durumu Değişkenine Göre İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
İdeal Benlik	Düşük	45	103.33	14.53	G. Arası	3368.91	2	1684.45	1.28	0.280
	Orta	222	94.82	36.65	G. İçi	486879.68	369	1319.46		
	Yüksek	105	93.30	41.68	Toplam	490248.58	371			
	Toplam	372	95.42	36.35						
Gerçek Benlik	Düşük	45	92.82	18.51	G. Arası	3015.24	2	1507.62	4.79	0.009*
	Orta	222	98.97	17.89	G. İçi	116087.41	369	314.60		
	Yüksek	105	102.54	17.07	Toplam	119102.65	371			
	Toplam	372	99.23	17.92						
Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	Düşük	45	65.64	7.90	G. Arası	100.93	2	50.47	1.14	0.321
	Orta	222	66.95	6.17	G. İçi	16323.68	369	44.24		
	Yüksek	105	66.03	7.05	Toplam	16424.61	371			
	Toplam	372	66.53	6.65						
Amaç Yönelimlilik	Düşük	45	17.56	4.11	G. Arası	21.85	2	10.93	0.72	0.488
	Orta	222	16.88	3.98	G. İçi	5602.88	369	15.18		
	Yüksek	105	16.74	3.61	Toplam	5624.74	371			
	Toplam	372	16.92	3.89						
İçsel Motivasyon	Düşük	45	22.76	2.81	G. Arası	26.17	2	13.09	2.41	0.091
	Orta	222	22.56	2.11	G. İçi	2005.01	369	5.43		
	Yüksek	105	22.02	2.55	Toplam	2031.18	371			
	Toplam	372	22.43	2.34						
Kendine Güven	Düşük	45	9.04	3.88	G. Arası	90.31	2	45.16	4.46	0.012*
	Orta	222	10.45	3.30	G. İçi	3739.95	369	10.14		
	Yüksek	105	10.68	2.53	Toplam	3830.27	371			
	Toplam	372	10.35	3.21						
Risk Alma	Düşük	45	16.29	3.89	G. Arası	30.79	2	15.40	1.97	0.141
	Orta	222	17.06	2.61	G. İçi	2888.87	369	7.83		
	Yüksek	105	16.59	2.63	Toplam	2919.67	371			
	Toplam	372	16.83	2.81						

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Bulguları incelediğimizde, İdeal Benlik, Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği, Amaç Yönelimlilik, İçsel Motivasyon, Risk Alma alt boyutu gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Gerçek Benlik alt ölçeği ($F(2.369)=4.79$, $p < 0.05$) aldıkları ortalama puanların gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Levene's testi uygulanmış ve sonrasında grup varyanslarının homojen olduğu tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Tukey testi sonuçlarını kontrol ettiğimizde sonuçlarını kontrol ettiğimizde yüksek geliri olan grubun aldığı puanların düşük geliri olan gruptan, orta geliri olan grubun aldığı puanların düşük geliri olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendine Güven alt ölçeği ($F(2.369)=4.46$, $p < 0.05$) aldıkları ortalama puanların gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Levene's testi uygulanmış ve sonrasında grup varyanslarının homojen olmadığı tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Games-Howell testi sonuçlarını kontrol ettiğimizde yüksek geliri olan grubun aldığı puanların düşük geliri olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9: Mezun Olduğu Lise Değişkenine Göre İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeği ile Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

		n	$\bar{X}$	Ss.	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
İdeal Benlik	Meslek Lisesi	30	92.97	45.60	G.Arası	1051.78	3	350.59	0.26	0.852
	Genel Lise	53	92.28	29.86	G.İçi	489196.80	368	1329.34		
	Anadolu Lisesi	208	95.80	35.10	Toplam	490248.58	371			
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	97.41	39.92						
	Toplam	372	95.42	36.35						
Gerçek Benlik	Meslek Lisesi	30	111.97	14.72	G.Arası	20167.35	3	6722.45	25.00	0.000*
	Genel Lise	53	93.19	16.57	G.İçi	98935.30	368	268.85		
	Anadolu Lisesi	208	94.78	17.37	Toplam	119102.65	371			
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	109.91	14.11						
	Toplam	372	99.23	17.92						
Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği	Meslek Lisesi	30	68.10	8.30	G.Arası	978.36	3	326.12	7.77	0.000*
	Genel Lise	53	64.13	6.22	G.İçi	15446.25	368	41.97		
	Anadolu Lisesi	208	65.93	6.67	Toplam	16424.61	371			
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	69.07	5.28						
	Toplam	372	66.53	6.65						
Amaç Yönelimlilik	Meslek Lisesi	30	17.53	3.92	G.Arası	94.51	3	31.50	2.10	0.100
	Genel Lise	53	15.77	3.61	G.İçi	5530.23	368	15.03		
	Anadolu Lisesi	208	16.97	3.64	Toplam	5624.74	371			
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	17.32	4.56						
	Toplam	372	16.92	3.89						
İçsel Motivasyon	Meslek Lisesi	30	22.17	2.55	G.Arası	22.97	3	7.66	1.40	0.242
	Genel Lise	53	22.23	1.99	G.İçi	2008.21	368	5.46		
	Anadolu Lisesi	208	22.34	2.57	Toplam	2031.18	371			
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	22.89	1.77						
	Toplam	372	22.43	2.34						
Kendine Güven	Meslek Lisesi	30	12.43	2.31	G.Arası	498.83	3	166.28	18.37	0.000*
	Genel Lise	53	9.25	3.90	G.İçi	3331.44	368	9.05		
	Anadolu Lisesi	208	9.69	2.97	Toplam	3830.27	371			
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	11.98	2.65						
	Toplam	372	10.35	3.21						
Risk Alma	Meslek Lisesi	30	15.97	3.33	G.Arası	24.61	3	8.20	1.04	0.374
	Genel Lise	53	16.89	2.01	G.İçi	2895.06	368	7.87		
	Anadolu Lisesi	208	16.92	2.88	Toplam	2919.67	371			
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	16.89	2.84						
	Toplam	372	16.83	2.81						

* $p < 0.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Bulguları incelediğimizde, İdeal Benlik, Amaç Yönelimlilik, İçsel Motivasyon, Risk Alma alt boyutu mezun olduğu lise değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Gerçek Benlik alt ölçeği ($F(3,368)=25.00$, $p < 0.05$) aldıkları ortalama puanların mezun olduğu lise değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Levene's testi uygulanmış ve sonrasında grup varyanslarının homojen olduğu tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Tukey testi sonuçlarını kontrol ettiğimizde güzel sanatlar lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların genel liseden mezun olan gruptan, güzel sanatlar lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların anadolu lisesinden mezun olan gruptan, meslek lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların genel liseden mezun olan gruptan, meslek lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların anadolu lisesinden mezun olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ($F(3.368)=7.77, p<0.05$) aldıkları ortalama puanların mezun olduğu lise değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Levene's testi uygulanmış ve sonrasında grup varyanslarının homojen olmadığı tespit edilmiştir ($p<0.05$). Games-Howell testi sonuçlarını kontrol ettiğimizde güzel sanatlar lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların genel liseden mezun olan gruptan, güzel sanatlar lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların anadolu lisesinden mezun olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendine Güven alt ölçeği ($F(3.368)=18.37, p<0.05$) aldıkları ortalama puanların mezun olduğu lise değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Levene's testi uygulanmış ve sonrasında grup varyanslarının homojen olmadığı tespit edilmiştir ($p<0.05$). Games-Howell testi sonuçlarını kontrol ettiğimizde güzel sanatlar lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların genel liseden mezun olan gruptan, güzel sanatlar lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların anadolu lisesinden mezun olan gruptan, meslek lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların genel liseden mezun olan gruptan, meslek lisesinden mezun olan grubun aldığı puanların anadolu lisesinden mezun olan gruptan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmamızın amacı üniversite öğrencilerinde yaratıcı kişilik özellikleri ile ideal ve gerçek benlik kavramları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu doğrultuda yaratıcı kişilik özellikleri kendine güven, risk alma, içsel motivasyon ve amaç yönelimlilik olmak üzere dört kategoride incelenmiştir. Bu çalışmada elde edilen veriler alanyazındaki diğer çalışma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada elde edilen verilere göre yaş ve ideal benlik değişkenleri arasında negatif ve orta seviyede bir ilişki bulunmuştur. Bireyler yaşları arttıkça kendilerini olduğu gibi algılamaları artmakta ve ideal benlik algılarında düşüş görülmektedir. Yaş ve gerçek benlik değişkenleri arasında pozitif ve zayıf seviyede bir ilişki bulunması da elde edilmiş bu veriyi destekler niteliktedir.

Elde edilen bulgulara göre yaş ve yaratıcılık değişkenleri arasında zayıf seviyede pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bireyler yaş aldıkça kendine güven ve amaç yönelimlilik davranışları gösterirken risk alma davranışında azalma görülmektedir. İdeal benlik ve risk alma davranışı değişkenlerine baktığımızda zayıf seviyede ve negatif bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Elde edilen verilere göre yaş arttıkça ideal benliğin ve risk alma davranışının azalması nedeniyle risk alma davranışının ideal benlik ile pozitif bir ilişkide olması beklenilebilir. Fakat bireylerin yaş alarak gerçek benliklerine yaklaştıkça alınan riskin sonuçlarını daha iyi analiz ederek risk alma davranışına yöneldiği söylenebilir.

İdeal benlik ve yaratıcı kişilik özellikleri değişkenleri arasında zayıf seviyede negatif, ideal benlik ve amaç yönelimlilik değişkenleri arasında orta seviyede negatif bir ilişki bulunmaktadır. Gerçek benlik ve yaratıcı kişilik özelliklerine baktığımızda ise yaratıcı kişilik özellikleri ve gerçek benlik değişkenleri arasında orta seviyede pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Gerçek benlik ve içsel motivasyon ile amaç yönelimlilik değişkenleri arasında zayıf seviyede pozitif ilişki görülürken gerçek benlik ve kendine güven değişkenleri arasında orta seviyede pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre gerçek benliği en çok yordayan değişkenin kendine güven değişkeni olduğu görülmüştür. Yaratıcı kişilik özelliklerine dair yapılan tanımlar incelendiğinde birçok araştırmacının kendine güven özelliğinde hemfikir olduğu görülmektedir. Bireylerin kendi fiziksel özellikleri, yetenekleri, becerileri gibi kendine dair algıları ne kadar gerçeğe yakınsa bireylerin kendine güveni o kadar fazla olduğu söylenebilir.

İdeal benlik değişkenini ise en çok amaç yönelimlilik ve risk alma davranışının yordadığı görülmektedir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre bireylerin yaratıcı özelliklerinde cinsiyete göre bir fark görülmezken risk alma davranışında cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmüştür. Risk alma davranışı ve cinsiyet değişkenleri arasındaki anlamlı farkın kültürel normlara göre farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Uludağlı ve Sayıl(2009) yapmış oldukları çalışmada risk alma davranışının erkeklerde daha fazla görüldüğünü ortaya koymuşlardır. Çalışmada elde edilen veriler literatür ile paralellik göstermektedir.

Elde edilen verilere göre okul öncesi eğitim alan bireylerin kendine güven ve amaç yönelimlilik davranışlarında anlamlı bir artış olduğu görülmüştür. Kendine güven yaratıcılık alt boyutu gerçek benlik değişkenini en çok yordayan değişken olduğu için bireylerin farkındalıklarını geliştirmek üzere yapılandırılmış okul öncesi eğitim almasının gerçek benliğe yaklaşmasını da sağlayabileceği söylenebilir. Aynı zamanda mezun olunan lise türüne göre güzel sanatlar lisesinden mezun olan bireylerin yaratıcı kişilik özelliklerinin anlamlı pozitif bir fark olduğu görülmektedir. Bu verilere göre bireylerin eğitim

alanlarının yaratıcılığa izin veren şekilde düzenlenmesinin bireylerin yaratıcılıklarında pozitif bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Araştırma sonucuna göre gelir durumu düzeyi ve gerçek benlik ile kendine güven değişkenleri arasında ise pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Yaratıcı kişilik özellikleri ve kendine güven ile gerçek benlik değişkenleri arasında pozitif bir ilişki olduğu için bireylerin yaratıcı eser ortaya koyarken gelir düzeyinin de önemli bir etkisi olduğu söylenebilir.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Bu çalışma için İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan etik izin alınmıştır.

Kurul adı: İstanbul Aydın Üniversitesi

Etik Kurulu Karar Tarihi: 01.04.2020

Karar No: 2021/4

Belge Sayı Numarası: E-88083623-020-9139

KAYNAKÇA

- Akçum, E. (2005). 5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Ve Öğrenime Hazır Oluş Düzeylerine Okulöncesi Eğitimin Etkisinin İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Ramazan Arı), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akkoyun, F. ve Ersever, H. Ö. (1989). İdeal Benliğin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(2), 675-686.
- Atakan, G. (2014). Yaratıcı Tasarım Sürecinde Bilişsel Yaklaşım ve Üstbilişsel Farkındalık, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mesut Çelik), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Atakan, G. (2019). Mekan Tasarımında Konsept Geliştirilmesi Aşaması İçin Yaratıcı Düşünme Eğitim Modeli, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Doç. Dr. Duygu Koca), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Barışık, A. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi İstanbul İli Örneği, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Doç. Dr. Binnaz Kıran), Mersin: Çığ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelebi, E. (Ed.). (2015). *Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Geliştirilmesi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çeliköz, N. (2017). Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocukların Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 2(1), 1-25.
- Cevher, F. N. ve Buluş, M. (2007). Benlik Kavramı ve Benli Saygısı: Önemi ve Geliştirilmesi. *Akademik Dizayn Dergisi*, 2(1), 52-64.
- Coskun, H. (2005). Cognitive Stimulation With Convergent And Divergent Thinking Exercising In Brainwriting: Incubation, Sequence Priming, and Group Context. *Small Group Research*, 0(36), 466-498.
- Craft, A. (2001). An Analysis of Research and Literature on Creativity in Education. *Qualifications and Curriculum Authority*, 0(0), 1-37.
- Csikszentmihalyi, M. (2014). Society, Culture, And Person: A Systems View of Creativity. *The Systems Model of Creativity* İçinde (s. 47-61). Dordrecht: Springer.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). Adolesanlarda Benlik Saygısı, (Uzmanlık Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.
- Dere, Z. (2017). Yaratıcılık ve Geliştirilmesi Dersinin Öğretmen Adaylarının Yaratıcılıklarına Etkisinin İncelenmesi. *Social Sciences Studies Journal*, 3(10), 1192-1199.
- Ellis-Hill, C. S. ve Horn, S. (2000). Change In Identity and Self-Concept: A New Theoretical Approach to Recovery Following A Stroke. *Clinical Rehabilitation*, 14(3), 279-287.
- Ercivan Zencirci, D. (2008). Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarında Özgün Baskının Yaratıcı Düşünme Becerileri ve Öz-Yeterlik Algısı Üzerindeki Yansımaları, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Yrd. Doç. Mehmet Fırıncı), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güney, S. (2009). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hay, L.; Bryne, M. ve Butler, C. (2000). Evaluation of A Conflict-Resolution and Problemsolving Programme to Enhance Adolescence'self-Concept. *British Journal of Guidance and Counseling*, 28(1), 161-174.
- Higgins, E. T. (1987). Self-Discrepancy: A Theory Relating Self and Affect. *Psychological Review*, 94(3), 319-340.
- Kanlı, E. (2014). The Associative Basis of Scientific Creativity: A Model Proposal. *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 4(1), 37-50.

- Kapıkıran, N. A. (2004). İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeğinin Güvenirliği . *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(16) , 14-25.
- Kaufman, J.C. ve Sternberg, R. J. (2010). *The Cambridge Handbook of Creativity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kazu, H. ve Kenç, F. M. (2002). Öğretmenlerin Mesleki Deneyimlerinin Yaratıcılık Eğitimine Etkisi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 74(75), 19-23.
- Kenç, M. F. (2001). Anasınıfı ve İlköğretim Birinci Sınıflarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Yaratıcı Eğitim ve Uygulamaları Konusundaki Görüşleri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hilal Kazu), Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nijstad, B. A. ve Stroebe, W. (2006). How the Group Affects the Mind: A Cognitive Model of Idea Generation in Groups. *Personality and Social Psychology Review*, 10(3), 186-213.
- Nijstad, B. A.; De Dreu, C. K. W.; Rietzschel E. F. ve Baas, M. (2010): The Dual Pathway to Creativity Model: Creative Ideation As A Function Of Flexibility and Persistence. *European Review of Social Psychology*, 21(1), 34-77.
- Oppezzo, M. ve Schwartz, D. L. (2014). Give Your Ideas Some Legs: The Positive Effect of Walking On Creative Thinking. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 40(4), 1142.
- Özerbaş, M. A. (2011). Yaratıcı Düşünme Öğrenme Ortamının Akademik Başarı ve Bilgilerin Kalıcılığa Etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 675-705.
- Parsıl, Ü. (2012). *Sanatta Yaratıcılık*. Ankara: An Kitap.
- Plucker, J. A. ve Stocking, V. B. (2003). *A Model Self-Concept Related to the Development of Talent Within Multiple Instructional Contexts" Http*. Indiana. Edu.
- Rotter, J. B. (1982). *The Development and Applications of Social Learning Theory: Selected Papers*. Greenwood.
- Sadler-Smith, E. (2015). Wallas' Four-Stage Model of the Creative Process: More Than Meets the Eye?. *Creativity Research Journal*, 27(4), 342-352.
- Sallay, H. (2000). *The Role of the Family In Shaping Self-Concept and Cognitive Styles in Hungary*. Research Support Scheme Electronic Library.
- Schunk, D. H. ve Pajares, F. (2002). The Development of Academic Self-Efficacy. *Development of Achievement Motivation* İçinde (s. 15-31). Academic Press.
- Silvia, P. J.; Kaufman, J. C. ve Pretz, J. E. (2009). Is Creativity Domain-Specific? Latent Class Models of Creative Accomplishments and Creative Self-Descriptions. *Psychology of Aesthetics, Creativity and the Arts*, 3(3), 139.
- Sternberg, R. J. ve Lubart, T.I. (1999). The Concept of Creativity: Prospects and Paradigms. *Handbook of Creativity* İçinde (s. 3-15). (Editör: Sternberg, R.J.). Ny, USA: Cambridge University Press.
- Sternberg, R.J. (2003). The Development of Creativity As A Decision-Making Process. (Editör: R. K. Sawyer). *Creativity and Development* İçinde (s. 91-138). New York: Oxford University.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı Düşünce*, (2. Baskı). İstanbul: Evrim Yayıncılık.
- Tapert, S. F.; Schweinsburg, A. D.; Drummond, S. P.; Paulus, M. P.; Brown, S. A.; Yang, T. T. ve Frank, L. R. (2007). Functional MRI of Inhibitory Processing in Abstinent Adolescent Marijuana Users. *Psychopharmacology*, 194(2), 173-183.
- Toprakçı, E. (2001). Yaratıcı Okul. Zara İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, [Http://Www.Erdaltoprakci.Com.Tr/Wp-Content/uploads/2018/04/Yaratıcı-Okul.Pdf](http://www.erdaltoprakci.com.tr/Wp-Content/uploads/2018/04/Yaratıcı-Okul.Pdf) adresinden 15.04.2020 tarihinde erişildi.
- Uludağlı, N. P. ve Sayıl, M. (2009). Orta ve İleri Ergenlik Döneminde Risk Alma Davranışı: Ebeveyn ve Akranların Rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(23), 14-24.
- Uyanık Balat, G. (2003). Erken Çocuklukta Benlik Saygısının Gelişimi ve Önemi. (Editör: M. Sevinç). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* İçinde (s. 330-336). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Wallas, G. (1926). *The Art of Thought*. London, UK: Jonathan Cape.
- Waugh, R. F. (2001). Measuring Ideal and Real Self-Concept On The Same Scale, Based On A Multifaceted. *Hierarchical Model of Self-Concept. Educational and Psychological Measurement*, 61(1), 85-101.
- Weiten, W.; Dunn, D. S. ve Hammer, E. Y. (2014). *Psychology Applied to Modern Life: Adjustment in the 21st Century*. Boston, MA: Cengage Learning.
- Yamak, A. M. (2020). Yaratıcı Düşünce Kuramları, (Mezuniyet Projesi), (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gülçin Karadeniz), İstanbul: Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Enstitü.
- Žižek, Slavoj. (2015). *İdeolojinin Yüce Nesnesi*, (Çeviren: T. Birkan). İstanbul: Metis Yayınları.